

Ära usu iga ilmauudist!

■ Nii nagu jõustikus, ei lähe ka ilmanduses sugugi mitte kõik väidetavad tipptulemused rekordina kirja.

Delfist leiavad vahel midagi põnevat ka ilmahuvilised. 8. augustil avaldati selles Interneti-portaalis säärane uudis: “Esmapäeval mõõtsid Põhja-Kaukaasia meteoroloogid sealse piirkonna uueks kuumarekordiks 54 kraadi sooja. Temperatuur mõõdeti maapinnal ja varjus, teatab uudisteaagentuur Regnum.”

Tolle Regnumi originaalteade oli veelgi intrigeerivam: “Uus temperatuurirekord Põhja-Kaukaasiast – pluss 54 kraadi varjus!” Edasi oli juttu sellest, et kogu päeva oli Karatsai-Tšerkeššias keskmine (!) temperatuur 49°.

Enam kui kahtlane tulemus

Midagi oli selles teates imelikku: ei kuulutanud soojarekordeist ükski teine agentuur, ka Venemaa ilmateenistus mitte. Põhjust aga oleks olnud küllaga: on ju senine Euroopa kuumarekord +50,0° püstitatud Sevillas õige ammu – 1881. Pealegi mõõdetakse õhutemperatuure ikka kahe meetri kõrgusel erilistes onnides. Pole aga veel kuulnud, et maapinna temperatuuri mõõdetaks varjus. Küll tõuseb päikese käes maapinna soojuse näitaja ka meil Eestis mõnikord üle 57 kraadi.

Venemaa ilmateenistuse andmeil oli 7. augustil Põhja-Kaukaasias tõesti palav: Krasnodaris ja Stavropolis pandi ametlikult kirja 38°, Mineralnõje Vodõs 39° ja Naltšikis – seal, kus olevat nood rekordid mõõdetud – “vaid” 36 kraadi.

Põuasuvede edetabelisse

Tänavune suvi on seni pakkunud põnevust klimatoloogidele, seljapuna puhkajaile ning hirmuhigi metsa-, põllu- ja pritsimeestele. Ja seda nii meil kui mujal maailmas: juuli Suurbritannias leiti olevat kogu pika vaatlusperioodi kuumim, USAs aga teisel kohal.

Eestis paistab ilmataat üllatavat meid mitte niivõrd palavusega (sai me küll kohalikke päevarekordeid) kui just põuaga. Agrometeoroloog Laine Kepparti andmeil pole Jõgeval kogu vaatlusreas (alates 1922) olnud kuivemaid vegetatsiooniperioodi alguskuid. Tänavu sadas aprillist juuli lõpuni vaid 111 mm vihma (1971 – 119 ja mälestusväärsest kuival 1992. aastal – 120 mm).

Arvutasin kokku nende kuude sademetehulgad ka Tartu jaoks ja sain sellise pingerea: 1901 – 89 mm, 1992 – 120, 1999 – 132, 1971 – 140 ja 2006 – 143 mm). Järjekordne näide sellest,

et suvised hoovihmad langevad sinna, kuhu jumal juhatab.

Pole sel aastal kõrgemal pool soositud ei Lahe-, Mulgi- ega Järva-maad (Altjal nelja kuuga saadud vaid 71, Pollis 78, Türil 93 mm vihmavett, seega paras ühe suvekuu portsjon, ei enam).

Augusti viimaseks kolmandikuks sai küll suurem osa Eestist katetud, erakordne tuleoht säilis vaid Valga ümbruses ning Lääne-Virumaal.

Nii palju siis põuast. Kogu suve jooksul said ilmajaamad teateid kõrgetest temperatuuridest. (“Meil näitas kraadiklaas maja seinal varjus 38 kraadi, ei tea, kas see on uus Eesti rekord?”)

Oleks küll, kui seda oleksid mõõtnud meteoroloogid ja meteo-onnis ning korralikult kontrollitud termomeetritega. Isegi sellest ei piisa alati: 11. augustil 1992, kui Võrus registreeriti Eesti kuumarekordiks +35,6°, näitas kraadiklaas Himmiste ilmavaatluspostis Põlvamaal päevaseks maksimumtemperatuuriks koguni 38,0°!

Edasi läks nagu sageli spordirekorditega – tulemust ei kinnitatud. Näitude vahe oli lähedaste ilmajaamadega (Võru, Valga, Tartu) ilmselt liialt suur.

Meteopostide puhul lähevad tipptulemustena kirja sademete mõõte tule-

mused (näiteks ööpäevane vihmarekord Metskülast Saaremaalt 148 mm või aastane sademete rekord Raplamaalt Näärist 1158 mm), temperatuurinäite usaldatakse vähem.

Kas Maa ikka soojeneb, kui kuumarekordid on vanad?

Sellesarnaseid lugusid juhtub ka mujal maailmas küll ja küll. Loos “Maa ilmarekord head ei too” (ML, 16.12.2004) oli juttu kahtlustest maakera kuumarekordi ümber. Al Aziziyah (El Azizia) ilmajaamas mõõdeti 13. septembril 1922 soojamaksimumiks 57,8°.

Alles hiljuti tuli välja, et selle mõõttis kogemusteta asendusvaatleja. (Vist sõdur, sest Liibüa oli tollal Itaalia asumaa.) Andmed saadeti aga ilma kriitilise kontrollita laia maailma.

Ameeriklased soovivad juba ammu kuulutada õigeks ilmarekordiks hoopis Californias kurikuulsas Surmaorus 10. juulil 1913 igati korralikult mõõdetud 56,7°.

Lugejale koduseks ülesandeks küsimus: kas saab rääkida maakera soojenemisest, kui pea kõik kuumarekordid jäävad mõõdunud sajandi algusse?